

Pressiteade

Luxembourg, 12. aprill 2016

Läänemere toitainekoormuse vähendamine: ELi audiitorite sõnul on edusammud olnud piiratud ja kaugemad eesmärgid puuduvad

Euroopa Kontrollikoja avaldatud uue aruande kohaselt on ELi meetmetel Läänemere toitainetega saastatuse vähendamiseks olnud piiratud mõju. Audiitorid leidsid, et liikmesriikide kavades puuduvad kaugemad eesmärgid ja asjakohased näitajad. Investeeringud reoveetaristusse on olnud vaid osaliselt mõjusad, põllumajandusmeetmed ei vasta probleemi ulatusele ning ELi Läänemere piirkonna strateegia lisandväärtust on keeruline hinnata.

Läänemeri on üks maailma enim saastunud merealasad. Läänemerega piirneb kaheksa ELi liikmesriiki (Taani, Eesti, Soome, Saksamaa, Läti, Leedu, Poola ja Rootsi) ja Venemaa.

Perioodil 2007–2013 eraldas EL reovee kogumise ja puhastamise projektidele viies Läänemerega piirnevas liikmesriigis 4,6 miljardit eurot. Kõigi kaheksa Läänemerega piirneva liikmesriigi maaelu arengu meetmetele, sh veekaitsele, eraldati kokku veel 9,9 miljardit eurot. Lisaks kaasrahastas EL ajavahemikul 2001–2014 ligi 50 miljoni euro ulatuses Venemaa ja Valgevene vee kvaliteedi parandamisega seotud projekte.

Audiitorid külastasid kolme Läänemerega piirnevat liikmesriiki (Soome, Läti ja Poola) ning viisid muudes Läänemerega piirnevates liikmesriikides läbi uuringu. ELi toetatavaid projekte Venemaal ja Valgevenes kontrolliti komisjoni valduses olevate dokumentide alusel. Kontrollikoda uuris, kas ELi meetmed on aidanud liikmesriikidel mõjusalt vähendada toitainekoormust Läänemeres. Üldine järeldus oli, et edusammud on olnud piiratud.

Aruande eest vastutava kontrollikoja liikme Ville Itälä sõnul „on Läänemere veekvaliteedi parandamiseks vaja paremini suunatud meetmeid ja paremat koostööd Venemaaga. Puhas Läänemeri on pea 100 miljoni inimese unistus. Selle saavutamiseks peavad asjaomased riigid neile kättesaadavaid meetmeid palju paremini kasutama.”

Audiitorite sõnul on Läänemere kõige suurem saastaja põllumajandus, ning peamised probleemid on ebapiisavad meetmed ja nende kehv suunamine. Näiteks Poolas on vaid 5 % maa-alast määratletud nitraaditundliku alana, mis tähendab, et intensiivseid veekaitsemeetmeid ei kohaldata piisavalt suurele alale. Kogu Soome on aga määratletud nitraaditundliku alana, mis tähendab, et intensiivsed meetmed ei ole suunatud aladele, kus neid kõige enam tarvis oleks. Audiitorite sõnul ei ole ka põllumajanduse keskkonnatoetuskavade nõuded piisavalt ranged.

Vaatamata ELi suuremahulisele toetusele asulareovee puhastamise projektidele on asulareovee puhastamise direktiivi rakendamine viibinud ning Euroopa Komisjon ei ole teinud selle rakendamise üle õigeaegset järelevalvet. Linnastutest pärinev toitainekoormus on siiski vähenenud.

Pressiteate eesmärk on avaldada Euroopa Kontrollikoja vastu võetud eriaruande põhisõnumid.

Aruanne on tervikuna kättesaadav aadressil www.eca.europa.eu

ECA Press

Mark Rogerson – kõneisik

T: (+352) 4398 47 063

M: (+352) 691 55 30 63

Damijan Fišer – pressiesindaja

T: (+352) 4398 45410

M: (+352) 621 55 22 24

12, rue Alcide De Gasperi - L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditorsECA eca.europa.eu

Venemaa ja Valgevenega kaasrahastatud projektid paistavad olevat kulutõhusad. Rakendamine on siiski aeglane ja projektid liiga väikesemahulised, et katta tegelikud vajadused. Näiteks Kaliningradi piirkonnast pärinev reostus on Peterburi järel teisel kohal, kuid ühtegi 2005. aastal heaks kiidetud Kaliningradi vee- ja keskkonnateenuste projekti ei ole veel lõpetatud.

Audiitorid esitavad liikmesriikidele ja Euroopa Komisjonile mitu soovitusi. Komisjon peaks:

- nõudma, et liikmesriigid määratlevad asjakohased nitraaditundlikud alad;
- hindama asulareovee puhastamise direktiivi nõuete täitmist kiiremini;
- edendama projekte, mis on suunatud Venemaalt ja Valgevenest Läänemerre sattuva toitainekoormuse vähendamisele.

Liikmesriigid peaksid:

- suunama põllumajanduse keskkonnatoetuskavad piirkondadele, kus toitainekoormuse vähenemise mõju on kõige suurem;
- määratlema oma nitraatide tegevusprogrammi eeskirjad kõige uuemate uuringute alusel;
- kavandama ja ehitama oma reoveetaristu võimalikult tõhusalt.

Toimetajatele

Eutrofeerumine toimub, kui peamiselt inimtegevuse tulemusel tekkinud üleliigsed toitained, enamasti lämmastik või fosfor, satuvad veekogusse. Toitainete kõrge kontsentratsioon tekitab intensiivset vetikate õitsemist, mis võib olla mürgine. Kuna Läänemeri on maailma ookeanidega ühendatud kitsaste ja madalate kanalite kaudu, võib sama vesi püsida Läänemeres kuni 30 aastat. See omakorda tõstab lämmastiku- ja fosforitaset vees, mis võib tekitada terviseprobleeme inimestel, kaladel ja loomadel ning kahjustada ka järvi, jõgesid, veehoidlaid, ojasid ja märgalasid.

2008. aasta merestrategie raamdirektiivi eesmärk on saavutada 2020. aastaks merealade hea keskkonnaseisund. Direktiivi kohaselt peavad liikmesriigid selle eesmärkide saavutamiseks piirkondade ja allpiirkondade tasandil koostööd tegema, tuginedes, kui see on praktiline ja asjakohane, piirkondlike merekonventsioonide raames juba paika pandud struktuuridele.

Läänemere puhul kohaldatakse Helsingi konventsiooni (mida haldab Helsingi komisjon (HELCOM)) ja selle Läänemere tegevuskava, mille kohaselt peavad allakirjutanud riigid Läänemerre sattuvate toitainete kogust vähendama.

2009. aastal võttis Euroopa Ülemkogu vastu makropiirkondliku strateegia (ELi Läänemere piirkonna strateegia), mille eesmärk on eelkõige parandada keskkonnakaitset, kaasa arvatud toitainekoormuse vähendamine, edendades koostööd naaberriikide vahel ja innovaatiliste lahenduste kasutamist.

Kõrge resolutsiooniga fotod on olemas kontrollikoja veebisaidil ja neid võib kasutada, tingimusel, et allikas on ära märgitud. Merevee eutrofeerumine. Allikas: HELCOM, foto autor Samuli Korpinen.

Eriaruanne nr 3/2016 – „Läänemere eutrofeerumisega võitlemine: tuleb võtta rohkem ja mõjusamaid meetmeid” – on kättesaadav ELi 23 keeles.